



Reakkreditering av Ph.d.-programmet ved Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen

Tilvising til bakgrunnsdokument

- [Kvalitetssystem for ph.d.-utdanninga ved Universitetet i Bergen](#)
- [Forskrift for graden philosophiae doctor \(ph.d.\) ved Universitetet i Bergen](#)
- [Programskildring, Ph.d.-programmet ved Det psykologiske fakultet](#)
- [Studiekvalitetsforskrifta](#) og [Studietilsynsforskrifta](#) (oppheva med verknad frå 1. august 2025, inngår no i [Universitets- og høgskoleforskrifta](#)¹)
- [Fakultetsstyresak 41/24](#): Mandat for programevaluering av ph.d.-programmet 2025
- [Fakultetsstyresak 87/24](#): Oppnemning av ekstern komité for programevaluering av ph.d.-programmet våren 2025

Bakgrunn

Programbasert forskarutdanning vart innført ved alle UiB sine fakultet i 2019. Dette markerer overgangen frå meir generelle doktorgradsordningar til ei ph.d.-utdanning med klår struktur, læringsutbyteskildringar og tydelege krav til m.a. opplæringsdel, rettleiing og kvalitetssikring.

Eit eige kvalitetssystem for ph.d.-utdanninga ved UiB vart også gradvis utvikla i åra etter, og i følge dette skal alle ph.d.-program evaluerast minst kvart sjette år. Det psykologiske fakultet skal såleis ha gjennomført ei første programevaluering av ph.d.-programmet ila. 2025.

UiB har utarbeida tydelege [retningsliner](#) for slike programevalueringar ved UiB. Målet er å jamleg sikra og vidareutvikla kvaliteten i heile ph.d.-programmet og å gje Programstyret for ph.d.-utdanninga eit avgjerdsgrunnlag for å kunna vurdera om det evaluerte programmet kan *reakkrediterast* (at ph.d.-programmet følgjer lov- og forskriftskrav). Formelt sett er det fakultetsstyret som skal vedta reakkrediteringa, etter tilråding frå programstyret.

Nærare om programevalueringa

Programevalueringa skal i hovudsak vurdera organisering, gjennomstrøyming, innhald og kvalitet i ph.d.-programmet og gje råd om forbettringspotensial. Programevalueringa skal særleg sikra at programmet

¹ Kunnskapsdepartementet har no samla fem forskrifter – inkludert studiekvalitets – og studietilsynsforskrifta – i **Universitets- og høgskuleforskrifta**. Målet er å forenkle og samordna regelverket.

oppfyller krav i høve § 3-3 i tidlegare studiekvalitetsforskrift og Kapittel 2 i tidlegare studietilsynsforskrift (frå 1. august 2025 er desse forskriftene no integrert i den nye universitets- og høgskuleforskrifta frå 2024).

Programevalueringa skal hovudsakleg gjennomførast av ein ekstern fagleg komité. Komiteen skal også ha innspel og representasjon frå arbeidslivet, og fakultetet skal utarbeida eit mandat for komiteen som inkluderer føremål, rammer og problemstillingar.

Programevalueringsprosessen er delt i tre trinn:

- 1) Fakultetet si førebuing av evalueringa
- 2) Komiteen si evaluering
- 3) Oppfølging av evalueringa

Førebuing

I tråd med retningslinene for programevaluering har fakultetet og programstyret for ph.d.-utdanninga førebudd programevalueringa i lang tid. Programstyret har gjennom fleire saker i 2024 utarbeidd eigenevalueringar, innspel til evalueringskomité og mandat for programevalueringa (jf. programstyresaker 04/24, 05/24, 07/24, 11/24).

Mandat for programevalueringskomiteen vart fastsett av fakultetsstyret i juni 2024 (jf. sak 41/24), og *Komité for evaluering av ph.d.-programmet ved Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen* vart nemnt opp av fakultetsstyret i desember 2024 (sak 87/24).

Den eksterne programevalueringskomiteen har hatt denne samansetnaden:

- Professor Leif Edward Ottesen Kennair, Institutt for psykologi, NTNU – fagleg representant og leiar for komiteen
- Professor/førsteamanuensis Guri Skedsmo, Institut für Professionsforschung und Personalentwicklung, Pädagogische Hochschule Schwyz, Sveits/Institutt for lærerutdanning og skoleforskning, UiO – fagleg representant
- Psykologspesialist, ph.d. Kia Minna Johanna Hynninen, Helse Fonna HF – arbeidslivsrepresentant
- Ph.d.-kandidat Tobias Bashevkin, Institutt for biologisk og medisinsk psykologi, UiB
- Seniorkonsulent Turid Høstmark, fakultetsadministrasjonen – sekretær for komiteen

Komiteen vart beden om å levera ein evalueringsrapport innan 1. mai 2005.

Evalueringa

Komiteen fekk tilsendt ein omfattande dokumentasjon, og hadde i arbeidet våren 2025 også fleire panelintervju med fakultetsleiinga, Forskingsseksjonen, representantar for ph.d. kandidatane og med forskarskuleleiarar.

Programevalueringskomiteen ser mandatet både som eit oppdrag for å vurdere element av formell karakter knytt til om ph.d.-programmet oppfyller alle krav iht. lov og forskrifter, men også for at komiteen gjennom oppdraget får rom til å leggja grunnlaget for eit utviklingsarbeid for ph.d.-utdanninga ved fakultetet. Rapporten seier eksplisitt at programevalueringskomiteen har hatt som overordna mål at evalueringsrapporten først og fremst skal vera nyttig for fakultetet i arbeidet med å utvikla ph.d.-programmet.

I tillegg til å vurdere dei overordna evalueringskriteria i UiB sine retningslinjer, om ph.d.-programmet overheld krava i samsvar med forskriftene og vurderingar knytt til punkta i mandatet som fakultetet ber om særskilte tilbakemeldingar på, peikar evalueringsrapporten på fleire utviklingstrekk i ph.d.-utdanning generelt og set også fokus på konkrete sider av fakultetet si organisering av denne spesielt.

I første del av rapporten konkluderer programevalueringskomiteen i tråd med både fakultetets si eigenevalueringar av opplæringsdelen og rammene for denne, og krava knytt til studiekvalitet- og studietilsynsforskrifta. I følgje komiteen oppfyller fakultetet sitt ph.d.-program utvilsamt krava lovverket set. I rapporten sin andre del går programevalueringskomiteen nærare inn på 7 tema som fakultetet i mandatet ynskjer særlege vurderingar av, og komiteen kjem med verdifulle tilbakemeldingar til kvalitetsutvikling av ph.d.-programmet.

Oppfølging

Programstyret for ph.d.-utdanninga handsama evalueringsrapporten i september 2025 (jf. programstyresak 07/25, vedlagt her).

Ifølgje *Retningslinjer for programevaluering av ph.d.-programmene ved Universitetet i Bergen* (s. 2) skal ph.d.-programstyret på bakgrunn av ph.d.-programevalueringa gje fakultetsstyret ei tilråding om programmet kan reakkrediterast, eller om forbetringar som vert sett på som naudsynte for at programmet skal kunna reakkrediterast må gjerast.²

Den mottekne programevalueringsrapporten er tydeleg på at ph.d.-programmet oppfyller alle forskriftskrav, og programstyret rådar såleis fakultetsstyret til å reakkreditere dette.

Retningslinjene slår også fast at det bør utarbeidast ein plan for kva tiltak som skal følgjast opp når rapporten ligg føre, inkludert ein tidsplan. Sidan det er programstyret som har ansvar for å vedta slik oppfølging, vedtok programstyret også ein slik tiltaksplan i programstyresaka i september 2025.

Tiltaksplanen søkjer å svara ut innspel frå programevalueringskomiteen og erfaringar programstyret har gjort med fakultetet sitt ph.d.-program sidan innføringa av dette i 2019. Fleire av tiltaka vil danna grunnlag for programstyret sitt arbeid framover, medan andre tiltak fordrar og handsaming av fakultet og fagmiljø før dei kan implementerast. Det er sett tidslinjer for tiltaka i planen, og planen vert viktig i det sykliske arbeidet med kvalitetssikring og -forbetring av denne viktige delen av fakultetet si verksemd.

Forslag til vedtak

Fakultetsstyret sluttar seg til programevalueringskomiteen og Programstyret for ph.d.-programmet sine vurderingar om at ph.d.-programmet tilfredsstiller kriteria for ph.d.-utdanning i lov og forskrifter, og reakkrediterer fakultetet sitt ph.d.-program.

² *Retningslinjer for programevaluering av ph.d.-programmene ved Universitetet i Bergen*, s.2: "Når komiteens rapport foreligger fakultetet bør det utarbeides en plan for hvilke tiltak som skal følges opp, inkludert en tidsplan... Programstyret for ph.d.-utdanningen har ansvar for å vedta oppfølging".

Stine Lehmann
Dekan

Ove Chr. Borge
Fakultetsdirektør

08.10.2025/Arild Mellesdal
Vedlegg

- 1 Evaluering av ph.d.-programmet ved Det psykologiske fakultet, UiB: Programevalueringskomiteens rapport
- 2 Evaluering av ph.d.-programmet ved Det psykologiske fakultet, UiB: Oppfølging av programevalueringskomiteen sin rapport, sak 07/25, Ph.d.-programstyret, Det psykologiske fakultet med vedteken tiltaksplan

Evaluering av ph.d.-programmet ved Det psykologiske fakultet, UiB: Programevalueringskomiteens rapport

Evalueringskomiteens oppnevning

Komiteen ble oppnevnt i brev datert 17.12.2024.

Komiteen bestod av følgende personer:

- Professor Guri Skedsmo, Institute for Research on Professions and Professional Learning, Schwyz University of Teacher Education, Switzerland – *faglig representant*
- Psykologspesialist, ph.d. Kia Minna Johanna Hynninen, Helse Fonna HF – *arbeidslivsrepresentant*
- Ph.d.-kandidat Tobias Bashevkin, Institutt for biologisk og medisinsk psykologi, UiB
- Professor Leif Edward Ottesen Kennair, Institutt for psykologi, NTNU – *faglig representant og leder for programevalueringskomiteen*

Seniorkonsulent Turid Høstmark fra fakultetsadministrasjonen er oppnevnt som *sekretær for komiteen*.

Arbeidsmetode

Komiteen hadde et innledende teamsmøte for å bli kjent og for å forenes om arbeidsmetode og overordnede mål for evalueringen, og en rekke diskusjonssamtaler. Vi avtalte tre panelintervjuer med representanter fra Forskningsadministrasjonen og -ledelsen ved fakultetet, representanter for ph.d. kandidatene og med lederne for forskerskolene. I tillegg mottok vi bred dokumentasjon fra fakultetet om relevante sider ved evalueringen og ph.d.-programmet. Lederen for forskerskolen som ikke hadde anledning til å stille, supplerte med skriftlige svar. Temaene for disse møtene var primært knyttet til fakultetets spesifikke spørsmål/temaer. Komiteen forsøkte også å få skriftlig respons fra en kandidat fra pedagogikk, men det fikk vi dessverre ikke. Det ble imidlertid påpekt at de formelt sett var representert i samtalen med representantene for ph.d. kandidatene.

I møtet med Forskningsadministrasjonen og -ledelsen ved fakultetet fikk vi en nærmere avklaring av mandatet og hva fakultet ønsker å få ut av evalueringsprosessen. Vi fikk også avklart litt nærmere at det for eksempel ikke finnes dokumentasjon for å evaluere kvaliteten av bedømmelseskomiteenes arbeid.

I samtalene som ble gjennomført og i arbeidet med rapporten har komiteen tatt utgangspunkt i områdene og kriteriene som er beskrevet i retningslinjene og mandatet. Gjennom samtalene er ulike perspektiver på PhD-programmet ivaretatt og dokumentert i notatform. Disse notatene og dokumentasjon av evalueringer (f.eks. egevalueringen) utgjør materialet for evalueringen. Vår evalueringsmetode kan beskrives som en kriterieorientert og responsiv programevaluering (Stake, 2004), som tilsier en fokusert tilnærming ut ifra definerte områder og kriterier, men samtidig åpen for ulike perspektiver og utfordringer i samtalene med de involverte aktørene.

Oppdraget

Vi ble gitt et bredt og innholdsrikt mandat. Det er noen elementer, inkludert en vurdering av fakultetets egevaluering av om programmet oppfyller forskriftskravene som er av en mer formell art, mens andre har i seg potensialet for utviklingsarbeid. Det er et overordnet mål for komiteen at denne rapporten primært skal være nyttig for fakultetet i det videre arbeidet med utviklingen av ph.d.-programmet.

I den forbindelse har også komiteen tolket mandatet inn i en samfunnsmessig kontekst. Sektoren møter i dag helt andre krav og rammer, og disse vil nok endres i nærmeste fremtiden med en historisk unik neddimensjonering av sektoren generelt. Dette vil medføre både færre studenter, stillinger og strammere økonomi. Det er dessverre slik at den nåværende evalueringen i liten grad kan omfatte disse endringstrendene. En frykt for strammere økonomi viser seg i mange kommentarer under, men det er lite konkret grunnlagsmaterieell for å anslå effektene av fremtidens universitetsøkonomi for denne evalueringen.

I dokumentet «Retningslinjer for programevaluering av ph.d.-programmene ved Universitetet i Bergen» (2024), beskrives det generelle oppdraget for evalueringskomiteer for ph.d.-programmene ved UiB. Vi kommenterer fortløpende på disse nedenfor, basert på dokumentasjonen vi fikk vedlagt, og der det er relevant, i tillegg, de panelsamtalene vi har hatt:

Evalueringskriterier

Ifølge retningslinjene, skal evalueringen se på helheten i programmet, inkludert informasjon til potensielle søkere, opptak, tiltak underveis og kvaliteten på den utførte forskningen, eksemplifisert ved vurdering av avhandlingsarbeidet og bedømmelsen av dette.

Fakultetet selv bestemmer hvilke elementer av ph.d.-programmet evalueringskomiteen skal sette særlig søkelys på, men programevalueringen **skal minimum** inkludere en vurdering av om ph.d.-programmet overholder kravene som fremgår av § 3-3 i Studiekvalitetsforskriften og kapittel 2 i Studietilsynsforskriften, jf. Studietilsynsforskriftens § 4-1 (3). Disse kravene kan for ph.d.-utdanningen oppsummeres som:

- Læringsutbytte

o I hvilken grad oppnår ph.d.-kandidatene programmets planlagte læringsutbytte?

Forholdet mellom programmets mål (planlagt læringsutbytte) og ph.d.-kandidatenes opplevde læringsutbytte evalueres fortløpende.

o Er ph.d.-programmets faglige innhold og oppbygging tilpasset læringsutbytte?

Ja.

o Hvordan henger læringsutbytte sammen med arbeids- og undervisningsformer og vurderingsordninger i opplæringsdelen?

Det er vanskelig å besvare dette på overordnet nivå. Det er mange forskjellige kurs, med forskjellige arbeids, undervisnings- og vurderingsformer. Disse evalueres fortløpende. Det er ikke fremkommet noe konkret bekymringsverdig rundt dette.

o Har fakultetet/instituttene tilstrekkelig tilgang på forskningsinfrastruktur slik at ph.d.-kandidatene oppnår læringsutbytte?

Fakultetet har en variert forskningsinfrastruktur (laboratorium, instrument og datainfrastruktur). Ph.d.-utdanningen bruker for det meste fakultetets undervisningslokaler til undervisningseminene. Noe av undervisningen skjer i fakultetets lab-areal, som befinner seg i sentrum og ved Haukeland. I tillegg benytter flere fagmiljø seg av forskningsinfrastruktur i samarbeid med andre fakultet på UiB og andre institusjoner i området (Haukeland universitetssykehus).

- Faglig innhold

o Er studietilbudet faglig oppdatert? Tilbyr fakultetet utdanning og forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid med en kvalitet og omfang som sikrer at ph.d.-programmet kan gjennomføres på høyt vitenskapelig eller kunstnerisk nivå og etter internasjonal standard?

Ja.

o Har institusjonen bredde i studietilbudet på lavere og høyere grads nivå innenfor området for ph.d.-programmet?

Fakultetet har flere laveregrads studieprogram (bachelor i generell psykologi, bachelor i arbeids og organisasjonspsykologi, bachelor i pedagogikk og bachelor i

spesialpedagogikk) og høyere grads studieprogram (Profesjonsstudiet i psykologi, Master i psykologi, Master i arbeids- og organisasjonspsykologi, master i helsefremmende arbeid og helsepsykologi, master i logopedi, master i pedagogikk, master i spesialpedagogikk, master i barnevern, erfaringsbasert master i krisepsykologi, master i barnevernsarbeid, og master i global utvikling.

o Utgjør området for ph.d.-programmet en vitenskapelig eller kunstnerisk helhet, og er det sammenheng mellom delene studiet er satt sammen av?

Komiteen vurderer integrasjonen mellom fagdisiplinene pedagogikk og psykologi som en utfordring, men innenfor hvert område er det en helhetlig sammenheng mellom delene.

o Har ph.d.-programmet tydelig relevans for videre arbeidsliv? Ph.d.-utdanningen skal kvalifisere kandidater for forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid av internasjonal standard og for annet arbeid i samfunnet hvor det stilles store krav til vitenskapelig innsikt og analytisk tenkning eller kunstnerisk innsikt og kompetanse, i samsvar med god akademisk skikk og forskningsetiske standarder, jf. § 2-1 i UiBs ph.d.-forskrifter.

Se våre kommentarer under til fakultetets spesifikke spørsmål. Dette området kan og bør bedres betraktelig fremover.

- Fagmiljø

o Har programmet en tydelig faglig ledelse med et definert ansvar for kvalitetssikring og -utvikling av studiet?

Programmet har et programstyre bestående av lederne av de respektive forskerskolene knyttet til programmet, samt en representant fra instituttet som ikke har en forskerskoleleder og en stipendiatrepresentant. Programstyrets mandat gjelder blant kvalitetsutvikling og fornyelse av ph.d.-programmet. Punktene i mandatet fremstår som detaljerte nok til at programmet kan sies å ha en tydelig faglig ledelse.

o Har ph.d.-programmet et fagmiljø med høy kompetanse innenfor utdanning og forskning som kan vise til dokumenterte forskningsresultater, inkludert publisering, på høyt internasjonalt nivå, og resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt?

Ja.

o Har ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid et fagmiljø med høy kompetanse innenfor utdanning og kunstnerisk utviklingsarbeid, som kan dokumentere omfattende kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt, internasjonalt nivå og resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt?

Ja.

o Har fagmiljøet dybde og bredde innenfor alle vesentlige deler av ph.d.-programmet slik at ph.d.-kandidatene kan delta aktivt i ulike faglige relasjoner og få innføring i ulike perspektiver?

Ja.

o Har ph.d.-programmet et stabilt fagmiljø som består av tilstrekkelig antall ansatte med professor- og førsteamanuensiskompetanse innenfor hele bredden av studietilbudet? Det skal gjøres en helhetlig vurdering av om fagmiljøet har tilstrekkelig antall ansatte for å dekke fag og emner og den veiledningen studiet består av. Fagmiljøet skal bestå av ansatte med relevant kompetanse, både forskning og utdanningsfaglig.

Ja.

o Er minst 50 prosent av årsverkene tilknyttet studietilbudet utgjort av ansatte i hovedstilling ved institusjonen? Se Studietilsynsforskriftens § 2-3 (4) for fullstendige krav til fagmiljøet.

Ja.

o Har fakultetet tilstrekkelig kapasitet og rekrutteringspotensial for å ta opp, og over tid opprettholde et doktorgradsmiljø på minst 15 stipendiater? Se Studiekvalitetsforskriftens § 3-3 (6) for fullstendig krav til kapasitet og rekrutteringspotensial.

Ja.

- Internasjonalisering

o Har ph.d.-programmet ordninger for internasjonalisering og utveksling tilpasset programmets nivå, omfang og egenart?

Se under om obligatorisk konferanseaktivitet.

Dette tolkes som at institusjonen skal ha bachelor- og masterprogram innenfor de fagene som inngår i ph.d.-programmet. I en slik vurdering for mindre fagfelt mener vi bachelor- og masterprogram innen tilgrensende fagfelt kan inngå.

Dette er uproblematisk.

Dybde og bredde i denne sammenheng (Studiekvalitetsforskriftens § 3-3 (4)) skal ifølge forskriftens merknader sikre at *«kandidatene til sammen skal kunne spesialisere seg innenfor hele bredden av området for doktorgradsstudiet»*. Dette *«breddekravet skal også sikre at fagutviklingen kan skje i skjæringsflaten mellom flere spesialiseringer»*. For vurdering av dybde og bredde, se også fotnote 3.

Dette er jo heller ikke problematisk ved psykologisk fakultet, UiB.

o Legges det til rette for at ph.d.-kandidatene kan delta på nasjonale og internasjonale fagkonferanser, seminarer, og reise på lengre utenlandsopphold?

Deltakelse på fagkonferanse er obligatorisk krav internt. Men det er kommet frem at økonomien knyttet til å oppfylle dette kravet ikke er like avklart. Kandidatene har ikke annuum og må søke om midler. Om det er den individuelle kandidat, forskergruppene eller fakultetet som har ansvaret for innhenting av midler, er uavklart. Det anbefales at øremerkede midler følger slike obligatoriske krav.

- Opplæringsdel

o Hvordan fungerer opplæringsdelen?

Stort sett er de fleste ph.d.-kandidatene fornøyd med opplæringsdelen. Flere engelske kurs for internasjonale etterspørres. Ph.d.-kandidatene uttrykker imidlertid bekymring for fremtiden, fordi det er stadig knappere ressurser og kursene stort sett drives på frivillig basis. Kandidatene opplever at de må velge kurs etter språk og ikke etter relevans for arbeidet deres. Videre blir det et fokus på å oppfylle krav om poeng heller enn behov for opplæring. Situasjonen oppleves som presset. Videre beskrives midlene som begrenset med tanke på å invitere eksterne kursholdere eller å dra til andre institusjoner for å delta på kurs. Forskerskolelederne beskriver også kursene som en form for dugnad. Med den økonomiske situasjonen og stillingsstopp er det vanskelig å dekke opp undervisningen på de ordinære profesjonsstudiene og at det er begrenset undervisningskapasitet. Det beskrives som en utfordring at ph.d.-utdanningen finansieres av fakultetet, men må holdes av personalet på instituttene. Det er nok nødvendig å få organisert kursene inn i linjen som del av det totale undervisningsbudsjettet.

o Er det behov for revidering?

Komiteen anbefaler en grundigere intern evaluering og revidering av felleskurset, ikke minst for å avklare bredt i miljøet hva innholdet i kurset skal være. Se under der vi besvarer fakultetets spesifikke spørsmål.

- Læringsmiljøet, både faglig og sosialt

o Er ph.d.-kandidatene integrert i fagmiljøene lokalt, nasjonalt og internasjonalt?

Kandidatene opplever at de generelt er integrert i forskergruppene stort sett, med et veilederteam (2 minimum) og i lokale eller nasjonale forskerskoler. De peker imidlertid på at de opplever aktivitetsnivået til forskergruppene varierer.

o Er ph.d.-kandidatene introdusert for relevante nasjonale og internasjonale forskernettverk?

Dette avhenger av spesifikke temaer, veiledere og forskningsgrupper. Siden forskningen ved Psykologisk fakultet, UiB, er på et høyt nasjonalt og internasjonalt nivå, vilvil dette generelt være godt ivaretatt.

o Har fakultetet en aktiv ph.d.-kandidatforening?

Fakultetet har en aktiv ph.d.-kandidatforening, der kandidatene innenfor psykologi deltar. Kandidater innenfor pedagogikk ser ikke ut til å være integrert i denne foreningen.

- Veiledning

o Har ph.d.-veilederne tilstrekkelige og oppdaterte kunnskaper om gjeldende regelverk

og etikk innenfor ph.d.-utdanningen?

Dette finnes det ikke noen konkret oversikt over.

o Er det tilstrekkelig med arenaer for opplæring, kompetansebygging og erfaringsutveksling for veiledere?

Det arrangeres årlig veiledertreff.

- Vilkår og prosess for opptak

o Inkludert informasjon til potensielle søkere

Vurderes som tilfredsstillende.

- Avhandling

o Har fakultetet tydelige kvalitets-, formal-, og sjangerkrav knyttet til de ulike avhandlingstypene?

Dette vurderes som tilfredsstillende.

- Bedømmelse

o Hvilke kriterier bruker komiteen ved bedømmelse? Bruker komiteen bevisst nivåbeskrivelse i ph.d.-forskriften om avhandlingen og læringsutbyttebeskrivelse som er å finne i programbeskrivelsen?

Her er vi ikke klar over noen evaluering som ser på dette konkret.

- Samfunns- og arbeidslivsrelevans

o Legges det til rette for samarbeid med samfunnet utenfor UiB?

Dette er avhengig av både tema, veileder, forskningsgruppe og samarbeidspartnere. Det er en selvsagt del der det er relevant.

o I hvilken grad tilrettelegges det for at ph.d.-kandidatene får informasjon om hvilke karrieremuligheter de har etter endt ph.d.-grad?

Dette er det lite informasjon om i dokumentasjonen, og vi tar opp dette spesifikt under fakultetets eget punkt om arbeidslivs- og samfunnsrelevans under.

- Gjennomstrømming og gjennomføring (6-årsmålet)

o Hvordan er tallene for gjennomstrømming og gjennomføring? Viser disse en utvikling eller tilstand det er behov for å ta tak i?

Tallene rapportert i egenevalueringen gir ingen åpenbar grunn til bekymring.

I tillegg ber fakultetet om i «Mandat for Programevaluering av ph.d.-programmet ved Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen» oversendt sammen med oppnevningbrevet en evaluering av følgende, det altså de spesifikke temaene beskrevet over konkretiseres noe mer:

1. Fakultetets rekruttering av ph.d.-kandidater, og hvordan opptaksprosessen gjennomføres
2. Kvaliteten på opplæringsdelen i ph.d.-utdanningen, med spesiell vekt på:
 - a. Det vitenskapelige innholdet og organiseringen av fakultetets obligatoriske grunnkurs *Vitenskapsteori, etikk, metode og forskningsdesign (PS901, 8 studiepoeng)*, og spesifikt om kurset oppfyller UiBs krav om opplæring i etikk.
 - b. Om forskerskolene tilbyr valgfrie forskerkurs som anses som relevante og som dekker ph.d.-kandidatenes behov for spesifikk opplæring
 - c. Organisering og gjennomføring av midtveisevalueringen
3. Forskerskolenes organisering og rolle i opplæringsdelen
4. Hvordan fakultetet følger opp ph.d.-kandidatene fra opptak og gjennom hele ph.d.-perioden
5. Fakultetets krav til avhandlingen og kvaliteten på bedømmelseskomiteens arbeid
6. Fullføringen av ph.d.-graden med prøveforelesning og disputas
7. Ph.d.-programmets samfunns og arbeidslivsrelevans

Ph.d.-programmets oppfyllelse av forskriftskravene

Fakultets egenevaluering konkluderer med følgende:

Programstyret vurderer det slik at ph.d.-programmet ved Det psykologiske fakultet, UiB oppfyller akkrediteringskrava stilt i lovverket, både når det gjeld § 3-3 Akkreditering av doktorgradsstudier i Studiekvalitetsforskrifta og kapittel 2 Akkreditering av studietilbud i Studietilsynsforskrifta.

Fakultetet har stor breidde i studietilboda på alle utdanningsnivå innan doktorgradsstudia, tilbyr ei ph.d.-utdanning som gjev ph.d.-kandidatane eit omfattande og heilskapleg studium, og sørgjer for at ph.d.-kandidatane får god forskingsbasert opplæring i allmenn vitskapslære, vitskaplege metodar og arbeidsmåtar – i tillegg til opplæring i fagspesifikk kunnskap og særskilte dugleikar.

Fagmiljøa tilknytt ph.d.-utdanninga er høgt kompetente, og dei forskar, publiserer og samarbeider i både nasjonale og internasjonale nettverk.

Det faglege ansvaret for ph.d.-utdanninga ved fakultetet er gjennomgåande frå dekanat, FFU og programstyre på fakultetsnivået til institutt, senter, forskarskular og rettleiarkorps for den einskilde ph.d.-kandidaten.

Fakultetet tilbyr ei stabil og omfangsrik ph.d.-utdanning med gode resultat på mange fagfelt. Avhandlingane held høgt nivå, og uteksaminerte ph.d.-kandidatar frå fakultetet får seg relevant arbeid etter utdanninga.

På bakgrunn av egevalueringen er det ingen grunn til å utfordre eller betvile denne konklusjonen. Komiteen er enig i at det er stor bredde i studietilbudet. Forskingen ved fakultetet holder internasjonal kvalitet. På bakgrunn av samtale med både kandidatane og forskarskoleleiderne, anbefaler komiteen at man fremover må forsikre seg om at kursporteføljen ivaretas (se under, om organisering av undervisningsregnskap inn i linjen) og at relevant arbeid kanskje må redefineras da stadig færre vil få og kan forventes å få arbeid i universitetssektoren etter utdanningen (noe som nok bør føre til nytt innhold i opplæringsdelen av ph.d.-programmet). Dette knytter seg til utfordringer for fremtiden, og er mindre relevant for evalueringen av kvaliteten per i dag.

Komiteen konkluderer at det er ingen grunn til å tvile på noe ved denne egevalueringen. Ph.d. programmet ved psykologisk fakultet, UiB, oppfyller forskriftskravene, og vi støtter konklusjonen av egevalueringen.

Fakultetets spesifikke punkter

1. Fakultetets rekruttering av ph.d.-kandidater, og hvordan opptaksprosessen gjennomføres

Her er det forskjellige synspunkter på hva som er mulig. Ledelsen og forskningsadministrasjonen skulle gjerne hatt en felles prosess for tilsetning og opptak. Dette er samtidig vanskelig av forskjellige grunner. Det er ikke overlapp mellom prosesser i forskningsadministrasjonen og HR. Og i tillegg er det stadig flere prosjekter som er prosjektbaserte og stadig færre personlige prosjekter, som følge av at de store pengene følger større prosjekter.

Kandidatene peker på at søknadsprosessen kan ta lang tid og de hadde noe ulike synspunkter på informasjonen de fikk om søkeprosessen og hvordan de lå an og at det er forskjell i prosessen for prosjektstillinger og åpne stillinger. Mens en av kandidatene som søkte på en prosjektstilling opplevde å få god informasjon av prosjektleder, opplevde en kandidat som søkte en åpen stilling at det tok et halvt år fra hen mottok informasjon om rangeringsplassen i innstillingen til mottak av informasjon om at hen ikke fikk stillingen. Generelt framhevet kandidatene at prosessen tar lang tid og at det kan være fare for å miste gode kandidater underveis. For en av kandidatene og at de fikk lite informasjon om hvor lang tid det ville ta. Videre er kandidatene bekymret for at opptaksprosessen i for stor grad vektlegger antall publikasjoner, som favoriserer eksterne/internasjonale kandidater med flere publikasjoner og som kanskje allerede en ph.d. fra før. Dette gjør det vanskelig for lokale søkere å nå opp i konkurransen. Kandidatenes representanter foreslår at ikke bare antall publikasjoner skal telle. Man må også vurdere norske språkkrav for å sikre at man får nok kvalifiserte forskere til stillinger som krever sensur ol.

2. Kvaliteten på opplæringsdelen i ph.d.-utdanningen

Overordnet er denne vurdert som god og tilfredsstillende. Kandidatene vil gjerne ha flere valgmuligheter, og de internasjonale kandidatene ønsker at kurs som hovedregel planlegges og gjennomføres på engelsk. Utfordringen fremover, noe som spesielt fokuseres på av forskerskolelederne, er å ha nok kandidater stabilt, og nok kurs, gitt ressurssituasjonen. Kandidatene påpeker at det ulikt aktivitetsnivå på forskerskolene, noe som kan gi liten grad av tilhørighetsfølelse på programmene med lav aktivitet.

a) Det vitenskapelige innholdet og organiseringen av fakultetets obligatoriske grunnkurs *Vitenskapsteori, etikk, metode og forskningsdesign (PS901, 8 studiepoeng)*, og spesifikt om kurset oppfyller UiBs krav om opplæring i etikk.

Det er en del uenighet rundt dette kurset. Dette kurset har i stor grad utviklet seg organisk gjennom årene, med forskjellige fokus gitt hvem som er kursansvarlig. For tiden virker det som det holder på å få en mer vitenskapsteoretisk og etisk tilnærming. Samtidig er det noe uenighet omkring denne utviklingen, blant annet blant forskerskolelederne som gjerne skulle sett at dette kurset tilbød den generelle metodekompetansen hos kandidatene ved fakultetet—altså at det fikk et mer tydelig statistisk-metodologisk innhold. Gitt at det ikke virker som om det har vært noen overordnet evaluering og styrt utvikling av dette kurset over lang tid (siden oppstart), så hadde det kanskje vært å anbefale.

Det spesifikke i spørsmålet komiteen fikk, kan derfor besvares slikt: Det er uenighet rundt kursinnholdets relevans, men det er positivt å ha et obligatorisk felleskurs. Det tilfredsstiller kravene UiB har til opplæring i etikk, men det er uenighet rundt hvorvidt dette får nok eller for mye plass. En grundigere intern prosess rundt kurset anbefales. Det er også her mulig å legge til mer om samfunnsrelevans og hjelp til karriereplanlegging utenfor academia. Dette er aspekter som nok også burde være felles for alle kandidater ved fakultetet fremover.

b) Om forskerskolene tilbyr valgfrie forskerkurs som anses som relevante og som dekker ph.d.-kandidatenes behov for spesifikk opplæring

Det er ønske om flere engelskspråklige kurs. Og flere kurs generelt. Og mer informasjon om kurs slik at kandidatene kan velge disse. Det er samtidig slik at økonomien for disse kursene i stor grad baseres på frivillighet fra ansatte. Med stadig større undervisningsbelastning og svakere økonomi frykter man at frivilligheten blir satt på prøve fremover. Det er derfor kanskje nødvendig å vurdere hvordan disse kursene og ph.d. utdannelsen kan organiseres i linjen, og bli del av det overordnede undervisningsregnskapet. Hvis ikke er det en sterk uro knyttet til hvorvidt man vil få nok kurs fremover—forskerskolene opplever seg selv som underfinansiert allerede.

c) Organisering og gjennomføring av midtveisevalueringen

Det kom frem forskjellige forslag til å utvikle og utvide midtveisevalueringen, både fra kandidatene og medlemmene av komiteen. Mer individuell og mer detaljert tilbakemelding etterspørres. Det er generelt en positiv holdning til midtveisevalueringen, som “en dag man samles” og har et fokus på kandidatenes arbeid. Det ble tidligere sosiale vektlagt sterkere. Samtidig virker forskerskolelederne å være bekymret for at ressursene dette allerede krever, gjør at utvidelse blir vanskelig, og det ytres heller en uro for om man kan opprettholde det nåværende nivået fremover. Det var ønskelig, både fra kandidatenes og forskerledernes side, at det nåværende tilbudet i det minste opprettholdes. Det påpekes at tilbudet har vært underfinansiert i flere år, siden bevilgningen ikke har endret seg siden starten.

Midtveisevaluering finnes på de fleste læresteder nå, og er vanligvis et tiltak for å sikre gjennomstrømning. Om gjennomstrømning er et problem, så er det å styrke midtveisevaluering et godt tiltak. Dersom gjennomstrømningen ikke vurderes som et problem, er kanskje tiltaket godt nok slik det er. En fremtidig svekkelse kan få konsekvenser økonomisk, hvis det medfører negative konsekvenser for gjennomstrømningen.

3. Forskerskolenes organisering og rolle i opplæringsdelen

Det er to interne modeller: Tre lokale forskerskoler, og en nasjonal forskerskole (primært for pedagogikk). Det er lite kontakt mellom skolene, og det vil jo være et spørsmål om ressursutnyttelse om antallet kandidater reduseres. I tillegg kommer det frem at med synkende interne ressurser i spesifikke emner så kan en nasjonal organisering være ønskelig og fornuftig for flere temaer.

Det er også uklart for enkelte kandidater hvor integrert alle er i forskerskolene, og i noen tilfeller er tilknytningen nokså vag. Poenget med å lage mindre læringsmiljøer er jo drevet av at man som fakultet har hatt et stort antall kandidater, og at det derfor var ønskelig med mindre miljøer for å øke grad av tilknytning og integrasjon. Dette er noe som nok derfor må vurderes fremover. Har fakultetet noen tanker om utviklingstrender i antall stipendiater fremover? Vil det bildet gjøre at man utnytter ressurser bedre med færre skoler eller vil nasjonale løsninger være bedre?

Et annet viktig moment er selve strukturen og organiseringen av fakultetet. Om fakultetet omorganiseres vil det kanskje ha konsekvenser for forskerskoleorganiseringen. Det er også en økonomisk side der forskerskolenes økonomi i liten grad har utviklet seg over årene. Man må kanskje organisere disse mer inn i linjen for å utnytte undervisningsressursene bedre og ivareta ph.d. kurs porteføljen.

4. Hvordan fakultetet følger opp ph.d.-kandidatene fra opptak og gjennom hele ph.d.-perioden

Oppfølging av ph.d.-kandidatene er nok mer systematisk enn det kandidatene har vært klar over. Hvordan rapportering følges opp systematisk av forskerskolene og fakultetet bør kanskje formidles tydeligere til kandidatene. Det ville nok trykke kandidatene mer.

Det finnes rutiner for årsrapportering. Disse blir lest av forskningsadministrasjonen. Og de sakene som trenger det behandles i møter mellom fakultetet og forskerskoleledelsen. Oppfølgingen av ph.d.-kandidatene virker derfor å være god og systematisk, og burde kunne fange opp en rekke problemer som oppstår knyttet til veilederrelasjonen, fremdrift og andre problemer.

Kandidatene ønsker mer fokus og oppfølging av den mentale helsen til kandidatene. Kandidatene har også en generell bekymring for integreringen av de internasjonale kandidatene. Dette er kjent fra andre læresteder, nasjonalt og internasjonalt. Det er noen begrensinger på hva arbeidsgiver kan gå inn i og hvilken informasjon arbeidsgiver skal behandle, men som nevnt over, det at kandidatene blir bedre kjent med de allerede etablerte og gode rutinene for behandling av årsrapporteringen.

Et viktig moment i oppfølging av ph.d.-kandidater som også er typisk på tvers av læresteder nasjonalt og internasjonalt er hvordan mange ph.d.-kandidater blir gitt undervisningsoppgaver, men ingen formell eller obligatorisk universitetspedagogiske kurs. Dette er påfallende, der oppgaven som følgende blir langt mer belastende og der faste ansatte som regel får og blir pålagt slik opplæring. Det anbefales nok å gjøre undervisningsplikten mindre belastende og styrke kvaliteten i undervisningen ved å gi obligatoriske kurs som inngår i opplæringsdelen til de som har undervisningsplikt.

5. Fakultetets krav til avhandlingen og kvaliteten på bedømmelseskomiteens arbeid

Det er vanskelig å si noe konkret på bakgrunn av panelsamtalene rundt disse spørsmålene. Kravene til avhandlingen er innenfor det som er normen i faget nasjonalt, og det er ikke noe evalueringsarbeid rundt dette som vi er klar over.

Vi har ikke mottatt noe overordnet omkring kvaliteten på bedømmelseskomiteenes arbeid, og har kun hatt et begrenset utvalg avhandlinger og innstillinger å ta utgangspunkt i. Da dette kun er eksempler på bedømmelseskomiteene sitt arbeid opplever vi ikke at dette er tilstrekkelig for å vurdere kvaliteten ved bedømmelseskomiteenes arbeid. Det har heller ikke vært noe eget evalueringsarbeid knyttet til dette spørsmålet internt. Det ville selvsagt hatt stor verdi å gjennomføre en slik evaluering. Men i denne runden kan ikke komiteen si mer om dette.

6. Fullføringen av ph.d.-graden med prøveforelesning og disputas

Det har vært noen reduksjoner i festiviteten rundt disputasen, på grunn av mindre økonomisk handlerom. Dette er selvsagt leit. Men ellers er det lite tilbakemelding rundt dette aspektet i panelsamtalene. Det virker som om dette er etablert, på linje med hvordan det gjennomføres ved andre læresteder, og ikke noen kjente problemstillinger eller utfordringer.

7. Ph.d.-programmets samfunns og arbeidslivsrelevans

Dette er et alvorlig og viktig poeng, som bare vil bli mer relevant fremover. Gitt signalene om at sektoren skal reduseres, og med færre midler, stillinger, og mer konkurranse, så vil stadig færre kandidater ha håp om fast stilling i academia. Tiden er forbi da man som ph.d. kandidat kunne forvente førstamanuensisstilling ved fullførelse og en livslang karriere i academia. Det vil selvsagt være noen som får

slike stillinger, men gitt antallet ph.d. kandidater som utdannes og hvor mange ledige stillinger man vil ha fremover så må universitetene utvikle en ny holdning og etikk til ph.d.-programmenes samfunns og arbeidslivsrelevans.

Internasjonalt er det programmer som har egne kurs for kandidater som handler om å gjøre dem mer kjent med arbeidsmarkedet utenfor academia. Slikt finnes jo også for forskjellige bachelor og masterretninger nasjonalt og internasjonalt. Samtidig så er kanskje dette også ikke nok, selv om det nok bør være et minimum. En klarere og tydeligere refleksjon på hva kandidaten vil trenge for en forsknings-, prosjektleder, eller kunnskapsadministrativ karriere utenfor academia behøves.

Ph.d.-stillingens verdi og mål i seg selv må nok endres. Fra å være veileders ressurs for forskning må stillingen i større grad primært omgjøres til en stilling som forbereder kandidaten til en karriere utenfor academia. Dette er et stort arbeid som nok bør involvere hele sektoren, og er utenfor scope for denne evalueringen. Men det er nok ikke lenger slik at et vanlig ph.d.-program er godt nok tilpasset samfunnet eller arbeidslivet. Og det forplikter til mer nytenkning.

Evalueringskomiteens overordnede konklusjoner

Det er hevet over enhver tvil at ph.d. programmet ved Psykologisk fakultet, UiB, tilfredsstiller kriteriene for ph.d. i henhold til forskriftene. Komiteen støtter fakultetets egnevaluering fullt ut.

Men ph.d.-løpet og den akademiske sektoren er i endring. Det vil i nærmeste fremtid bli strammere økonomi og færre stillinger, og også utfordringer med å opprettholde en rekke gode sider ved programmet samt kursporteføljen. De utfordringene reflekteres i de punktene fakultetet ba oss om å se på spesifikt.

Ph.d. kandidatene er opptatt av to sider ved den store andelen internasjonale: Både at de ofte er overkvalifiserte, og burde vært postdoc fremfor ph.d. og på den måten fortrenger gode lokale kandidater som burde kunne ta en ph.d. direkte fra studiet. Men også at når man først er inne i programmet så må det være bedre integrering med flere tilbud på engelskspråklige kurs. Overordnet er den mentale helsen til ph.d. kandidatene noe kandidatene er opptatt av.

Forskerskolene ser for seg at en stadig krympende økonomi vil gjøre det vanskeligere å organisere nok kurs fremover. Det kan hende at disse kursene må organiseres i linja, slik at disse kursene og de som holder dem blir del av det overordnede undervisningsregnskapet.

Det fremste felleskurset ser ut til å ha utviklet seg over mange år uten noen konkret overordnet evaluering og styring. Tradisjonelt er det hver kursansvarlig som preger og former kurset. Nå virker det som det holder på å utvikle en mer vitenskapsteoretisk og etisk orientering, mens forskerskole ledelsen ønsker en felles

statistikk og metode kunnskap. Vi mener at også samfunnsrelevans og karriereplanlegging er relevant her.

De pedagogiske kandidatene virker å havne noe på utsiden av fakultetets ph.d. miljø generelt. Noe som kanskje forsterkes av at de også deltar på en nasjonal forskerskole. Det bør kanskje vurderes om det er mulig å binde sammen miljøene mer. Samtidig er det kanskje en tanke å vurdere nasjonale forskerskoler også innen andre temaer. Med synkende nasjonale ph.d. tall og ressurser, så kan det å samle den nasjonale kompetanse på flere områder (etter modell av den pedagogiske forskerskolen, YFL-programmet).

Fremover er det etisk nødvendig å vurdere hvordan ph.d. kandidater ikke primært har karrieremuligheter innen akademia, etter hvert som sektoren bygges ned. Man må vurdere hvilke andre stillinger de kvalifiserer for og endre ph.d.-programmet for å bedre ivareta unge mennesker i midlertidige stillinger, slik at de er bedre forberedt på arbeidslivet de sannsynligvis skal ut i utenom akademia. Dette bør selvsagt være del av en overordnet nasjonal reorientering av ph.d.-løpet (og det er allerede et fokusområde internasjonalt).

Referanser

Retningslinjer for programevaluering av ph.d.-programmene. Universitetet i Bergen

Stake, R. E. (2004) Standard-Based and Responsive Evaluation. Sage Publications.



Styre
Ph.d.-programstyret, Det psykologiske fakultet

Arkivreferanse
2024/5971
Styresak
07/25

Dokumentdato
27.08. 2025
Møtedato
03.09. 2025

Evaluering av ph.d.-programmet ved Det psykologiske fakultet, UiB: Oppfølging av programevalueringskomiteen sin rapport

Bakgrunn

Fakultetsvise ph.d.-program vart innført ved UiB i 2019, og [Kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen ved UiB](#) seier at ph.d.-programma ved UiB skal gjennomføra ei programevaluering minst kvart sjette år. Fakultetet må såleis gjennomføra ei slik evaluering seinast i 2025.

I følge utarbeidde [Retningslinjer for programevaluering av ph.d.-programmene ved Universitetet i Bergen](#) skal fakulteta førebu evalueringa, og programstyret for ph.d.-utdanninga har gjennom fleire saker i 2024 utarbeidd eigenevalueringar, innspel til evalueringskomité og mandat for programevalueringa (jf. sak 04/24, 05/24, 07/24, 11/24).

Mandat for programevalueringskomiteen vart fastsett av fakultetsstyret i juni 2024 (jf. fakultetsstyresak 41/24), og *Komité for evaluering av ph.d.-programmet ved Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen* vart nemnt opp av fakultetsstyret 5. desember 2024 (fakultetsstyresak 87/24). Den hovudsakleg eksterne komiteen leverte ein evalueringsrapport som vart sendt programstyret i mai 2025 (sak 04/25). I retningslinjene vert det slått fast at det er programstyret for ph.d.-utdanninga som er ansvarleg for å vedta oppfølging av evalueringsrapporten og vurdera om ph.d.-programmet kan reakkrediterast av fakultetsstyret.

Nærare om innhaldet i evalueringsrapporten

Programevalueringskomiteen ser mandatet både som eit oppdrag for å vurdera element av formell karakter knytt til om ph.d.-programmet oppfyller alle krav iht. lov og forskrifter, men også for at komiteen gjennom oppdraget får rom til å leggja grunnlaget for eit utviklingsarbeid for ph.d.-utdanninga ved fakultetet. Rapporten seier eksplisitt at programevalueringskomiteen har hatt som overordna mål at evalueringsrapporten først og fremst skal vera nyttig for fakultetet i arbeidet med å utvikla ph.d.-programmet.

Rapporten går i første del gjennom dei overordna evalueringskriteria sett opp på s. 3-5 i UiB sine retningslinjer for programevaluering, og om ph.d.-programmet overheld krava i Studiekvalitets- og Studietilsynsforskrifta. I rapporten sin andre del er fokuset vurderingar knytt til punkta i mandatet som fakultetet ber om særskilte tilbakemeldingar på.

Programevalueringskomiteen peikar i rapporten på fleire utviklingstrekk i ph.d.-utdanning generelt og set også fokus på konkrete sider av fakultetet si organisering av denne spesielt. Komiteen kjem med fleire

innspel, og oppmodar fakultetet til å gjera konkrete tiltak for å auka kvaliteten i ph.d.-programmet og ph.d.-utdanninga.

Om dei overordna evalueringskriteria og forskriftskrava til ph.d.-utdanninga

Når det gjeld dei overordna evalueringskriteria og forskriftskrava til ph.d.-utdanninga godkjenner komiteen desse, men har nokre merknadar til ulike punkt:

- Om **læringsutbyte** nemner komiteen berre at det på overordna nivå kan vera vanskeleg å vurdere korleis læringsutbyte heng saman med arbeids- og undervisningsformer og vurderingsordningar i opplæringsdelen, sidan det er stor variasjon i mange ulike kurs.
- Til **fagleg innhald** vurderer komiteen naturleg nok integrasjonen mellom fagdisiplinane pedagogikk og psykologi som ei utfordring når det gjeld om ph.d.-programmet kan seiast å utgjera ein vitskapleg heilskap, men komiteen understrekar at det utvilsamt er slik innan kvar av disiplinane. Når det gjeld om ph.d.-programmet har tydeleg relevans for vidare arbeidsliv meiner komiteen at dette området både kan og bør betrast monaleg framover, noko dei utdjupar seinare i rapporten.
- Når det gjeld **fagmiljø** vert det understreka at ph.d.-programmet har ei tydeleg fagleg leiing og eit høgkompetent fagmiljø.
- Komiteen har ei tydeleg melding når det gjeld **internasjonalisering** om at dersom det er obligatorisk for ph.d.-kandidatane å delta på fagkonferansar er det tilrådeleg at øyremerka midlar følgjer med eit slikt krav.
- Ph.d.-kandidatane sin **opplæringsdel** fungerer bra, men fleire engelske kurs er etterspurde. Både kandidatar og tilsette er også uroa over om kurstilbodet kan haldast oppe med «dugnadsinnsats» og ein krympande økonomi. Komiteen meiner fakultetet bør få kurstilbodet på ph.d.-nivå organisert som del av det totale undervisningsbudsjettet ved fakultetet. Komiteen tilrår også ei grundigare intern evaluering og revidering av det obligatoriske felleskurset *PS901*.
- Når det gjeld **læringsmiljøet, både faglig og sosialt**, seier komiteen at kandidatane rapporterer om eit varierende aktivitetsnivå i forskingsgruppene, og at kandidatar innan pedagogikk ikkje ser ut til å vera integrert i ph.d.-kandidatforeininga *psykSTIP*.
- Om **retteleiing** ser komiteen at det finst arenaar for opplæring, kompetansebygging og erfaringsutveksling for rettleiarar, men at det ikkje finst konkret oversikt over om rettleiarane har tilstrekkelege kunnskapar om gjeldande regelverk og etikk innan ph.d.-utdanninga.
- Komiteen finn **vilkår og prosess for opptak** tilfredsstillande.
- Fakultetet oppfyller også kvalitets-, formal- og sjangerkrav knytt til ulike typar **avhandling**.
- Komiteen etterlyser også ei eigenevaluering som ser på om komiteen bevisst nyttar læringsutbyteskildringane og nivåskildringa i ph.d.-forskrifta om avhandling når det gjeld **bedømming**.
- Komiteen saknar meir dokumentasjon om **samfunns- og arbeidslivsrelevans**, og utdjupar kommentarar om dette seinare i rapporten.
- Komiteen finn ingen grunn til uro knytt til **gjennomstrøyming og gjennomføring** i ph.d.-utdanninga ved fakultetet.

På s. 9 i programevalueringsrapporten summerer komiteen så opp gjennomgangen av dei overordna evalueringskriteria når det gjeld om ph.d.-programmet ved fakultetet oppfyller krava i studiekvalitets- og studietilsynsforskrifta.

Programevalueringskomiteen sine konklusjonar er i tråd med både fakultetets si eigenevaluering av opplæringsdelen og rammene for denne, og eigenevalueringa som gjeld krava knytt til studiekvalitet- og studietilsynsforskrifta. I følgje komiteen oppfyller fakultetet sitt ph.d.-program utvilsamt krava lovverket set, og programstyret kan såleis trygt råda fakultetsstyret til å reakkreditera ph.d.-programmet ved fakultet.

Om tema som fakultetet i mandatet ber om særskilte vurderingar av

I andre del av rapporten går programevalueringskomiteen nærare inn på 7 tema som fakultetet i mandatet ynskjer særlege vurderingar av. I fleire av vurderingane kjem komiteen naturleg nok inn på tema omtala i samband med evalueringskriteria omtalt i rapporten sin første del, men her er også meir konkretiserte tilbakemeldingar som kan trekkjast fram.

1. *Fakultetet si rekruttering av ph.d.-kandidatar, og korleis opptaksprosessen vert gjennomført*

Komiteen: Når det gjeld universitetsstipendiatar er ein felles prosess for tilsetjing og opptak ynskjeleg, men ulike tilhøve i HR- og forskingsseksjonen kompliserer dette.

2. *Kvaliteten på opplæringsdelen i ph.d.-utdanninga, ...*

Komiteen: Overordna er kvaliteten god og tilfredsstillande, men kandidatane peikar på ulikt aktivitetsnivå mellom forskarskulane.

... med særskilt vekt på:

a. *Det vitskaplege innhaldet og organiseringa av fakultetet sitt obligatoriske grunnkurs*

Vitenskapsteori, etikk, metode og forskningsdesign (PS901, 8 studiepoeng), og spesifikt om kurset oppfyller UiB sitt krav om opplæring i etikk.

Komiteen: Forskarskuleleiarane ynskjer gjerne meir vekt på metodekompetansen hjå kandidatane i eit slikt obligatorisk grunnkurs enn i dag. Komiteen tilrår ei grundig evaluering for å revidera kurset, og antydgar at også fellesaspekt som samfunnsrelevans og karriereplanlegging kan tenkjast inn i dette.

b. *Om forskarskulane tilbyr valfrie forskarkurs som kan sjåast på som relevante og som dekkjer ph.d.-kandidatane sine behov for spesifikk opplæring*

Komiteen: Det er eit ynskje om fleire kurs, og fleire engelskspråklege kurs. Komiteen peikar på at dette kan vera utfordrande å få til i den noverande økonomiske situasjonen, der forskarskulane opplever seg sjølv som underfinansierte og dugnadsdrivne.

c. *Organisering og gjennomføring av midtvegsevalueringa*

Komiteen: Ordninga er positiv og bør utviklast. Kandidatar ynskjer meir individuelle og detaljerte tilbakemeldingar. Forskarskuleleiarane signaliserer på si side at det vil vera ressursmessig krevjande å oppretthalda og utvida dagens ordning. Komiteen understrekar at ordninga med midtvegsevaluering er viktig mtp. gjennomstrøyming.

3. *Forskarskulane si organisering og rolle i opplæringsdelen*

Komiteen: Stiller spørsmål til ressursutnyttinga ved at fakultetet har tre lokale og ein nasjonal (nordisk) forskarskular, i ei tid der talet på ph.d.-kandidatar kan gå ned og der det er liten utvikling i forskarskulane sin økonomi. Komiteen foreslår at fakultetet kanskje bør sjå nærare på nasjonal

organisering for fleire tema, og at kandidatane si tilknytning til forskarskulane kan også synast noko vag ved fakultetet.

4. *Korleis fakultetet følgjer opp ph.d.-kandidatane frå opptak og gjennom heile ph.d.-perioden*

Komiteen: Forskarskulane og fakultetet si systematiske oppfølging av kandidatane si rapportering bør formidlast tydelegare til kandidatane. Komiteen viser også til at kandidatane gjerne ynskjer meir fokus og oppfølging av kandidatar si mentale helse og integreringa av internasjonale ph.d.-kandidatar. Komiteen peikar også på at det nasjonalt og internasjonalt er ei utfordring av ph.d.-kandidatar vert pålagt undervisningsoppgåver utan at det vert gjeve turvande universitetspedagogiske kurs og opplæring.

5. *Fakultetet sine krav til avhandlinga og kvaliteten på bedømmingskomiteen sitt arbeid*

Komiteen: Det er vanskeleg å seia noko substansielt om kvaliteten på bedømmingskomiteane sitt arbeid utan eit betre dokumentasjonsgrunnlag. Komiteen meiner ei eigenevaluering av dette ved fakultetet vil vera av stor verdi.

6. *Fullføringa av ph.d.-graden med prøveførelsesing og disputas*

Komiteen: Trass reduksjonar i «festivitas» kring disputasar grunna økonomiske omsyn, ser det ut til at dette fungerer som det skal.

7. *Ph.d.-programmet sin samfunns- og arbeidslivsrelevans*

Komiteen: Her kjem komiteen med tydelege synspunkt på at fakultetet sin innsats må intensiverast. Fleire utviklingstrekk i samfunnet gjer at ph.d.-kandidatane treng meir rettleiing om dette: Mindre ressursar til sektoren, færre midlar, stillingar og auka konkurranse gjer karrierar i academia mindre sannsynlege for ph.d.-kandidatane. Ph.d.-kandidatane treng såleis tydelege refleksjonar og informasjon om alternative karriereveggar, og nytenking kring eit ph.d.-program sin samfunnsrelevans.

Programevalueringskomiteen sine avsluttande konklusjonar

Til sist i rapporten konkluderer komiteen at det er heva over ein kvar tvil at ph.d.-programmet ved Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen oppfyller forskriftsmessige kriteria til ph.d.-utdanning. Likevel framhevar komiteen at heile ph.d.-løpet og den akademiske sektoren er i endring, og at dette kan endra grunnlaget og føresetnadane for fakultetet sitt ph.d.-program framover. Akkurat dette gjev også fleire sentrale aktørar i ph.d.-utdanninga uttrykk for: Ph.d.-kandidatane uttrykkjer uro for auka konkurranse, færre postdoktorstillingar, integreringa av internasjonale ph.d.-kandidatar og dei er opptekne mental helse hjå ph.d.-kandidatane. Forskarskulane ser at ein krympande økonomi er utfordrande for å kunna gjennomføra aktivitetar og valfrie kurs i opplæringsdelen.

Fleire av komiteen sine forslag til tiltak kan kanskje imøtekomast ved revisjon av innhaldet i det obligatoriske felleskurset. Andre forslag krev at ulike aktørar i ph.d.-utdanninga tenkjer nytt når det gjeld finansiering, undervisningsplanlegging, meir nasjonale perspektiv på forskarskular, kompetanse og ph.d.-utdanning. Komiteen avsluttar evalueringsrapporten med ein appell om at det framover er etisk naudsynt å ta omsyn til og bu ph.d.-kandidatar på endra karriereutsikter i ein stadig meir økonomisk pressa sektor.

Om oppfølging av evalueringsrapporten

Ifølgje [Retningslinjer for programevaluering av ph.d.-programmene ved Universitetet i Bergen](#) (s. 2) skal ph.d.-programstyret på bakgrunn av ph.d.-programevalueringa gje fakultetsstyret ei tilråding om programmet kan reakkrediterast, eller om forbetringar som vert sett på som naudsynte for at programmet

skal kunna reakkrediterast. Den mottekne programevalueringsrapporten er tydeleg på at ph.d.-programmet oppfyller alle forskriftskrav, og programstyret kan såleis råda fakultetsstyret til å reakkreditere dette.

Retningslinene slår også fast at det bør utarbeidast ein plan for kva tiltak som skal følgjast opp når rapporten ligg føre, inkludert ein tidsplan. Det er programstyret som har ansvar for å vedta slik oppfølging. Fakultet og fagmiljø har ansvaret for implementeringa av tiltak i etterkant av evalueringa.

Den mottekne evalueringsrapporten har mange gode poeng og forslag til tiltak for å utvikla kvaliteten i fakultetet sitt ph.d.-program, men rapporten kan også seiast å ha nokså tynne vurderingar av ulike sider ved ph.d.-utdanninga. Likevel samsvarar fleire ting i rapporten med diskusjonar programstyret for ph.d.-utdanninga har hatt over tid i mange saker som gjeld kvalitetssystemet for ph.d.-programmet, fleire eigenevalueringar, gjennomgangar og førebuingar til denne første programevalueringa. Både revisjonar knytt til den obligatoriske delen av opplæringsdelen (obligatorisk felleskurs, stipendiatsamling og midtvegsevaluering), diskusjonar kring forskarskuleorganisering, det økonomiske ressursgrunnlaget for ph.d.-utdanninga, rettleiaropplæring, oppfølginga av ph.d.-kandidatar og behov for karriereplanlegging er velkjent stoff frå programstyremøta dei siste åra.

Forutan å dokumentera og bruka programevalueringsrapporten til at fakultetsstyret no kan reakkreditere ph.d.-programmet, er rapporten altså også viktig for den kontinuerlege kvalitetsutviklinga av ph.d.-utdanninga ved fakultetet. Programstyret må nytta momentet evalueringsrapporten gjev til å gjera endringar, både på kort og lang sikt. Erfaringar heilt frå etableringa av ph.d.-programmet i 2019 fram til denne første programevalueringa i 2025, gjer at programstyret no bør initiera eit arbeid med å gjennomgå og revidera opplæringsdelen, programskildringa, alle retningslinjer og kursporteføljen – og på noko lengre sikt – få fakultetet til å sjå nærare på korleis ulike sider ved ph.d.-utdanninga er organisert ved fakultetet og universitetet. Ei naturleg tidsramme for ein tiltaksplan bør vera tida fram til neste programevaluering i 2031. Utkast til ein tiltaksplan som byggjer på programevalueringsrapporten følgjer vedlagt (sjå *vedlegg 1*).

Vidare oppfølging av tiltaksplanen ved fakultetet

Ein slik tiltaksplan må naturleg nok følgjast breitt opp og over lang tid ved fakultetet. Nokre tiltak og endringar kan gjerast raskt og uproblematisk – andre krev grundigare forankring, avklaringar mellom fleire nivå og vil ta lengre tid. Ulike revisjonar vil også kunna krevja vedtak i ulike organ.

Kvalitetsutviklinga av ph.d.-programmet er såleis avhengig av eit breitt samarbeid ved heile fakultetet. Fagleg input og god administrativ støtte er heilt avgjerande for å gjennomføra tiltaka, og framover er det er fakultetet/FFU og fagmiljøa sitt ansvar å setja i verk tiltaka programstyret tilrår på best mogleg måte.

Framlegg til vedtak

Programstyret for ph.d.-programmet ved Det psykologiske fakultet sluttar seg til programevalueringskomiteen sine vurderingar om at ph.d.-programmet tilfredsstiller kriteria for ph.d.-utdanning i lov og forskrifter, og rår med dette fakultetsstyret til å reakkreditere fakultetet sitt ph.d.-program.

Programstyret foreslår vedlagde tiltaksplan for kvalitetsutvikling av ph.d.-programmet, med dei merknadar og kommentarar som kom fram i møtet.

Vedlegg:

- VEDLEGG 1: Utkast til *Tiltaksplan for kvalitetsutvikling av ph.d.-programmet ved Det psykologiske fakultet, UiB – 2025-2031*
- VEDLEGG 2: *Evaluering av ph.d.-programmet ved Det psykologiske fakultet, UiB: Oversending av programevalueringskomiteens rapport*, med vedlegg – programstyresak 04/25, Ph.d.-programstyret, Det psykologiske fakultet

27.08. 2025/Arild Mellesdal

Tiltaksplan for kvalitetsutvikling av ph.d.-programmet ved Det psykologiske fakultet, UiB – 2025-2031

Handsama av Programstyret for ph.d.-utdanninga, 3. september 2025.

Byggjer på evalueringsrapporten frå programevalueringskomiteen 2025, og tek omsyn til tilbakemeldingar frå både kandidatar, forskarskuleleiarar og administrasjon. Målet er å styrka kvaliteten i ph.d.-programmet ved fakultetet og kunna møta framtidige utfordringar i sektoren.

1. Styrka opplæringsdelen

- Revidera særleg den obligatoriske delen av opplæringsdelen (felleskurset PS901 og stipendiatsamlinga PS 902 og Midtvegsevaluering PS904) med brei involvering frå fagmiljø og forskarskular.
- Integrera statistikk og metode tydelegare i det obligatoriske kurstilbodet.
- Forbetra midtvegsevalueringa gjennom å utvikla meir individuelle og faglege tilbakemeldingar og kartleggja og vurdere ressursbehov for ordninga.
- Kartlegge og vurdere å auka talet på engelskspråklege kurs for å betra integreringa av internasjonale kandidatar.

ANSVARLEG: Programstyret

TIDSLINE: 2025-2026

2. Full fagleg/administrativ gjennomgang av programskildringa og retningslinjer

- Ny, fagleg gjennomgang av læringsutbyteskildringa for ph.d.-programmet.
- Sikra at programskildringa er i samsvar med lov og forskrift.
- Sjå gjennom alle relevante dokument og retningslinjer.

ANSVARLEG: Programstyret og forskingsadministrasjonen

TIDSLINE: 2025-2026

3. Betre ressursgrunnlag og finansiering av ph.d.-utdanninga

- Laga oversikter for å synleggjera inntekter og ressursbruk i heile ph.d.-utdanninga ved fakultetet.
- Likebehandla ph.d.-nivået når det gjeld kurs, emneansvar og undervisningsrekneskap.
- Betre bruk av evt. pliktarbeid.
- Setja av pengar (annum, mobilitetsmidlar) som gjer at stipendiatar kan gjennomføra obligatoriske aktivitetar.
- Arbeida for at eksterne institusjonelle samarbeidspartnarar (arbeidsgjevarar) like eins ved opptak i ph.d.-programmet forpliktar seg til å setja av turvande midlar til dei eksternt finansierte ph.d.-kandidatane (t.d. gjennom særlege driftsmidlar).

ANSVARLEG: Programstyret, fakultet og institutt

TIDSLINE: 2025-2031

4. Utvikla forskarskulestrukturen

- Vurdera samordning eller samanslåing av forskarskular ved lågt kandidatgrunnlag eller fagleg overlapp.
- Utforske nasjonale forskarskular innan fleire fagområde etter modell av *Yngre forskningsledere* (YFL) eller anna formalisert, institusjonalisert samarbeid.
- Styrka informasjon og integrering for kandidatar som opplever låg tilknytning til forskarskulen.

ANSVARLEG: Programstyret, fakultet og institutt **TIDSLINE:** 2025-2031

5. Styrka rettleiaropplæring

- Utvikla og tilby faste (og også obligatoriske) kurs og arenaar for rettleiarar med fokus på regelverk, etikk og pedagogikk.
- Betre utnytta kompetanse som alt finst i fagmiljøa på fakultetet.

ANSVARLEG: Programstyret, fakultet og institutt **TIDSLINE:** 2026-2027

6. Betre kandidatoppfølging

- Integrera universitetspedagogisk opplæring for kandidatar med undervisningsplikt.
- Synleggjera oppfølgingsrutinar for kandidatane, særleg når det gjeld framdriftsrapportering og støtteapparat.
- Styrka tiltak for mental helse og sosial integrering, særleg for internasjonale kandidatar.
- Støtta ph.d.-kandidatforeininga og arbeida for at kandidatar frå alle fagområde vert inkludert i denne.

ANSVARLEG: Programstyret, forskingsadministrasjonen og fakultet **TIDSLINE:** 2025-2027

7. Større fokus på arbeidslivsrelevans og karriereplanlegging

- Arbeida for at UiB og *UiB Ferd* utviklar kurs og andre ressursar for synleggjering av karrierar utanfor academia og styrkar kontakten med arbeidslivet.
- Utbetra fagleg kvalitetssikra nettsider med relevant informasjon på eiga nettside
- Vurdera å ta arbeidslivsrelevans og karriereplanlegging inn i den obligatoriske delen av opplæringsdelen i ph.d.-utdanninga.

ANSVARLEG: Programstyret **TIDSLINE:** 2025-2031

8. Særskilte administrative tiltak

- Gjennomgå og effektivisera opptaksprosessen for både prosjektbaserte og «opne» stillingar, for både eksternfinansierte og universitetsfinansierte ph.d.-kandidatar.
- Laga retningslinjer (mal) for innstillinga frå bedømmingskomiteen
- Meir utfyllande informasjon om korleis framdriftsrapporteringa vert handsama ved fakultetet
- Laga fagleg kvalitetssikra særskilt informasjon om psykisk og mental helse på eiga nettside

ANSVARLEG: Programstyret og forskingsadministrasjonen **TIDSLINE:** 2025-2026